

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻՎ Տ. ՏՐԴԱՏ ՔԱՆԱՆԱ ԲՈԶԻԿՅԱՆԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՔԱՐՈԶԸ ԽՈՍՎԱԾ ԳԱՎԱՌԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

(13 հոկտեմբերի 2002 թ.)

Միրելի հավաքացյալ թույրեր և եղբայրներ,

Հոգևոր անհուն բերկրանքով է լցված հոգիս այս նվիրական պահին:

Ահավասիկ, ավարտին հասավ իմ և օծակից յոթ եղբայրներիս հոգևոր կյանքի նոր ընթացքի պարտապնդության քառասնորյա աղոթքի և պահեցողության շրջանը, և այսօրվա Պատարագով սկսվելու է Քրիստոսին և Նրա նվիրյալ ժողովրդին ծառայելու մեր քահանայական ուղին:

«Տէր, ուղղեա զգնացս մեր ի ճանապարհս խաղաղութեան, Տէր ուղղեա և առաջնորդեա հոգւոց մերոց եւ ամենայն հաւաքացելոց գնալ յարդարութեան ճանապարհն եւ ի կեանսն յափտենից»:

Առաջին բառերը, որ ուզում եմ արտահայտել, գոհաբանական աղոթք է՝ ուղղված մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսին, Ով, իբրև գթառար հովիվ, իր խրաբող գավազանով փրկեց ինձ ու դարձրեց մեղքի ու անգիտության խավարից, ձեռքիցս բռնած առաջնորդեց խոչընդոտներով լի Իր ճանապարհով և իմ քայլերն ուղղեց դեպի այս Սրբազան Խորանը:

«Փառք քեզ, Աստուած, փառք Քեզ, յաղագս ամենայնի, Տէր, փառք Քեզ»:

Աղոթախառն երախտագիտությամբ եմ լցված ազգիս Վեհափառ Հայրապետի հանդեպ, ում հայրական գթառար ու հոգացող հայացքի ներքո գիտակցական կյանքս կրթվեց ու շաղախվեց Ավետարանական ուսուցումների ճշմարիտ ոգով. Արմավիրի թեմի առաջնորդ Սիոն եպիսկոպոս Աղամյանի, որի առաջնեկ հոգևոր ծնունդները դարձանք՝ նրա քրիստոսադրոշմ Աջի տակ խոնարհվելով և Սրբալույս Մյուռոնի օծմամբ զարդարվելով Սուրբ Հոգու առաքառես շնորհներով՝ որպես քահանայք Աստուծո և ծառայք Տիրոջ ժողովրդի:

Աղոթում եմ Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի և Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի նախկին և ներկայիս տեսչական, դասախոսական կազմի ու ողջ պաշտոնեության համար, որոնց ջանադիր աշխատանքի առար հասկերը դարձանք՝ ճոխացած գիտելիքներով ու իմաստությամբ՝ Աստծո ցորեն դառնալու համար: Ինչպես նաև՝ հոգևոր ու մարմնավոր ծնողներին, ճեմարանական ու միաբանական եղբայրներիս համար, որոնցից առաջիններն ինձ կյանք պարգևեցին, իսկ երկրորդները՝ իմաստավորեցին այն ու համեմեցին գեղեցիկ և քաղցր տպավորություններով, որոնք գործվով են հիշվում:

Շնորհակալ եմ նաև Գեղարքունիայի թեմի առաջնորդական փոխանորդ Դերենիկ վարդապետ Դավթյանից, որ ընդառաջեց խնդրանքիս և ինձ արտոնեց անդրանիկ Պատարագս մատուցելու ինձ համար նվիրական այս եկեղեցում, որտեղից սկսվեցին հոգևոր կյանքիս առաջին քայլերը:

Միրելի եղբայրներ և քույրեր, այսօր, Պատարագի այս պահին, երկինքը երկրին է միացած, և ես առավել քան երբևէ կարիք եմ գգում լսելի լինելու Տիրոջ առաջ և այս աղոթքն եմ շնչում Սուրբ Նարեկացու բառերով համարձակություն ստացած:

*Սուրբ Նոգի՛ Աստված, ի բարին կատարիր
Աստվածությանդ հայացքի առջև խնրված
Փոքրիկ հուրիդ աղաչանքներդ,
Եվ ինձ՝ մեղավորիս էլ շնորհիր խոսել համարձակությամբ
Զո կենդանաբար Ավետարանի ավետիսների խորհրդի մասին,
Զո շնչով լցված Կրակարանաց անծայր փարածքին
Նստնել մերթի արագ ընթացքով:
Իսկ երբ մոտենամ սկսելու կարգը խոսքի մեկնության,
Նախ թող հասնի ինձ Զո գթությունը՝
Իր ժամանակին ինձ ծանուցելու՝
Ինչն է արժանի, ինչը պիտանի և քեզ դուրեկան՝
Զո աստվածության փառքի, գովեստի
Եվ կաթողիկե եկեղեցու շինության համար:*

(Գրիգոր Նարեկացի, ԲԱՆ ԼԴ)

«Յանուն Տօր եւ Որդոյ եւ Տօգոյն Սրբոյ»:

Միրելիներ, այսօրվա Ավետարանական ընթերցվածը, որը Պատարագի սկզբում կարդացվեց, ճշմարիտ ուսուցում է տալիս մի երևույթի մասին, որին յուրաքանչյուրս հանդիպում ենք գրեթե ամեն օր՝ թե՛ դրսում մարդկային առօրյա հարաբերություններում, և թե՛ եկեղեցում: Առանց որի մարդիկս կնմանվեինք սեփական շահամտությամբ սեփական կյանքը անիմաստ դարձնող արարածների, մեր քաղաքներն ու գյուղերը կնմանվեին միայն վայրի կենդանիներով լեցուն անտառների, որտեղ գործում է լոկ գոյության պայքարի մի դաժան օրենք:

Ողորմածության մասին է խոսքը:

Բայց ո՞րն է մաքուր, կատարյալ ու աստվածահաճո ողորմածությունը:

Մենք ողորմած ենք անվանում այն մարդկանց, ովքեր թե՛ նյութապես և թե՛ բարոյապես օգնում կամ որևէ նվիրատվություն են անում կարիք գգացող իրենց նմաններին՝ իրենց ինչ-որ բանից զրկելով:

Տարբեր են մարդիկ, տարբեր են նաև ողորմածության ձևերն ու տեսակները: Օրինակ՝ կան մարդիկ, ովքեր երբևէ չեն էլ մտածում ողորմություն կատարելու մասին, չնայած ուրախությամբ ընդունում են իրենց նկատմամբ կատարված ողորմածության ցանկացած դրսևորում: Ոմանք ողորմություն են անում սնափառությունից՝ ցուցադրաբար մարդկանց աչքի առջև, ոմանք՝ շահի ակնկալիքով, ոմանք՝ ամոթից սպիպված, ուրիշներ՝ խղճահարությունից, և շատ քչերը, շատ քչերը միայն՝ Աստծո նկատմամբ ունեցած մաքուր և անկեղծավոր սիրուց:

Բայց ահա տեսնենք, թե այս մասին ի՞նչ է մեզ ուսուցանում ավետարանական հեղինակ դրվագը. «Հիսուս կանգնած էր գանձանակի դիմաց. դիպում էր, թե ինչպես ժողովուրդը պղինձ դրամ է գցում գանձանակի մեջ: Եվ շատ մեծահարուստներ շատ բան գցեցին: Մի

այրի կին եկավ և երկու լումա գցեց, որ մի գրոշ է: Եվ Հիսուս, իր մոտ կանգնելով իր աշակերտներին, նրանց ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այդ չքավոր այրին ավելի շարժեց, քան գանձանակի մեջ մյուս բոլոր դրամ գցողները, քանի որ ամենքը իրենց ավելորդից գցեցին, իսկ նա՝ իր չքավորությունից, գցեց ամեն ինչ, որ ուներ՝ իր ամբողջ ապրուստը» (Մարկ. ԺԲ 41-44):

Ողորմածության համար ամենակարևորը սիրո և զոհողության հոգին է և ոչ թե փավածի չափը: Աստված գիտե մեր սրտերը, հեքիասբար նաև՝ մեր նվիրումի չափը յուրաքանչյուր առարթի մեջ:

Արդյոք մեր մեջ կա՞ այրի կնոջ նման մեկը, որ նույն սերն ու զոհողության հոգին կորսե՞վորի հասուն Աստծո այս Սուրբ Եկեղեցու կամ իր մերձավորի. չէ՞ որ ինչպես երկու հազար փարիներ առաջ էր, այնպես էլ հիմա մեր Փրկիչը՝ Քրիստոս, Իր լուռ ու մտախոհ հայացքով նայում է երկնքից՝ բազմությունների մեջ մի սուրբ ու նվիրյալ հոգի գտնելու:

Ողորմած, գթած և երկայնամիտ է Տերը և այնքան է ցանկանում, որ Իր սրբեղծած մարդիկ կարարյալ դառնան իրենց ողորմածության մեջ, ինչպես որ Ինքն է կարարյալ:

Ճշմարիտ ողորմածությունը սիրուց է ծնվում՝ մեզ նմանեցնելով մեր Արարչին: Սուրբ Գիրքը բազմաթիվ անգամներ Աստծուն «ողորմած» է անվանում, իսկ ըստ Եկեղեցու հայրերի՝ ոչ մի առաքելություն մեզ այնքան աստվածաման չի դարձնում, որքան ողորմությունը:

Ողորմությունը միայն մարմնավոր զոհողությունը չէ, այլ նաև՝ հոգևոր, երբ մեր հոգսերն ու գործերը թողած՝ մեր ժամանակը նվիրաբերում ենք խրապելու, ուսուցանելու, կարեկցելու և մխիթարելու:

Եթե կարողանայինք քննել մարդու սիրտը, մի բան կա, որով կարող էինք իմանալ, թե մարդ ո՞ր է հասել իր հոգևոր կյանքում, որքան է սիրում մարդկանց և որքանով է պատրաստ ինքնազոհողության հանուն Քրիստոսի:

Դարձյալ ողորմածությունն է այդ:

Տեսեք այս չքավոր այրիին, նրա արարքը հոգի է շարժում, բայց իրականում մենք, որովհետև մարդկայնորեն ենք խորհում և դատում աչքի տեսածով, առանց որևէ կասկածի ավելի մեծ պատվի ու մեծարանքի կարծանացնեինք փաճարի գանձանակը առաքորեն լցնող մարդկանց:

Իսկ այս այրին... փաճարում եղողներից ոչ ոք չիմացավ նրա մասին. և նրա ինչի՞ն էր պետք, չէ՞ որ նա շահել էր արդեն ամենից թանկագինը՝ Աստծո Միածին Որդու բարեհաճությունը, Որի մեկ խոսքով առաջացել է համայն փրկեղբեր՝ իր ողջ հարստություններով, Ով այդ պահին իր կողքին էր տեսանելի կերպով:

Եվ այսօր էլ, ահա, Նա մեր մեջ է, մեր կողքին, այս փաճարում՝ մեզ համար անտեսանելի կերպով, և այս Սուրբ Սեղանի վրա Իր կենդանարար մարմինն ու արյունն է ընծայում մեզ, այն, ինչը ամենաթանկ զոհողությունն է համարվում երկրիս երեսին:

Ուրեմն, սիրելի հավատացյալներ, եթե գեթ չնչին չափով ցանկանում ենք նմանվել մեր Տիրոջը, բավական է, որ ողորմած լինենք սրտով, որովհետև Նա ասաց. «Ողորմություն եմ կամենում և ոչ զոհ» (Մարկ. Թ 13):

Եթե գեթ չնչին չափով ուզում ենք բարիք գործել մեր Տիրոջը, բավական է, որ ողորմած լինենք հոգով՝ մարդկանց հանդեպ, որպեսզի հալոցման օրն արժանանանք Նրա խոսքին, թե՛ «Եկեք, Իմ Հոր օրհնյալներ, ժառանգեցե՛ք աշխարհի սկզբից ձեզ համար պատ-

րաստված արքայությունը, որովհետև քաղցած էի, և Ինձ հաց տվիք, ծարավ էի, և Ինձ ջուր տվիք՝ խմելու, օտար էի, և Ինձ ձեր մեջ առաք, մերկ էի, և Ինձ հագցրիք, հիվանդ էի, և Ինձ պեսնելու եկաք, բանտում էի, և Ինձ այցի եկաք... քանի որ Իմ այս փոքր եղբայրներից մեկին արեցիք այդ, Ինձ համար արեցիք» (Մտթ. ԻԵ 34-36, 40):

Եվ դարձյալ, եթե ցանկանում ենք ներում գրել Տիրոջից մեր չար գործերի համար, բավական է, որ ճշմարիտ զոջումով ողորմած լինենք սրբով՝ մեր նմանների հանդեպ, որովհետև՝ «Ողորմածությունը բարձրագույն պարծենում է դատաստանի դիմաց» (Նակ. Բ 13):

Ուրեմն մեզ ի՞նչ է մնում անելու, եթե մենք մեզ քրիստոնյաներ ենք անվանում: Ավելորդ է այս հարցին նորից պատասխան փնտրել. չէ՞ որ նույնիսկ անհավասար ու միայն շահի գաղափարով կուրացած աշխարհն է հորդորում մարդկանց բարեգործ և ողորմած լինելու, չէ՞ որ նույնիսկ ամենադաժան ու սարսափելի մարդիկ են մեղմանում ողորմությանն ի պես, ուրեմն և որքան առավել Ամենաբարին Աստված:

Իսկ եթե մի պահ անդադառնանք, թե ինչքան կարճ է մեր այս երկրավոր կյանքը փեղբերական անսահմանության մեջ և թե ինչքան անգոր ենք մենք բազմաթիվ անակնկալներով, անխուսափելի արհավիրքներով ու դժբախտ պատահարներով լի անորոշ ապագայի առջև, ապա վայրկյան իսկ չկորցրած կշտապենք փոխել չարությամբ ու բազմապիսի մեղքերով լեցուն մեր ներքին մարդը ապաշխարությամբ ու աղոթքով, կփությանք ողորմածության գործերով «սիրաշահել» Բարձրյալն Աստծուն, քանզի փրկության էլ ինչպիսի՜ երաշխիք ունենք, եթե ոչ՝ Չիթենյաց լեռան վրա ասված Քրիստոսի հավիտենական այս խոսքը, թե՛ «Երանի ողորմածներին, որովհետև նրանք ողորմություն պիտի գրեն» (Մտթ. Ե 7):

Բոլորս էլ, վստահաբար, նույնիսկ առանց պերճախոս ճառերի, առանց տեղյակ լինելու Ավետարանի հորդորներին, առանց իմաստասիրական մրավարժանքների, ինչ խոսք, զգացել ենք ողորմածության բարերար ազդեցությունը՝ այն քաղցր ու գորովալի զգացումը, որով լցվում ենք որևէ թշվառի կամ կարիքավորի փոքր-ինչ օգնություն ցուցաբերելու դեպքում: Ուրեմն այս ամենն իմանալով, որքան առավել պետք է համոզված լինենք ողորմածության բարերար հետևանքների մասին մեր կյանքում և որքան առավել պետք է պատրաստ գրելվենք մեր կյանքի ճանապարհը զարդարելու ողորմածության պտուղներով:

Ուրեմն, իբրև եզրահանգում ասենք, որ այն փորքն է վայել ողորմություն կոչել, որ Աստծո հանդեպ սիրո համար կարոտյալներին մատուցվում է արդար վաստակից՝ ըստ փվողի կարողության չափի, զվարթագին, անփրփունջ, առանց հապաղման ու ծածուկ:

Սիրելիներ, եկեք ողորմած լինենք, իսկ երբ ողորմածություն ենք արել՝ մեկին փրկել ենք չար մարդկանցից, մեկին ազատել ենք վրանգից բարի խորհրդով կամ գործով, քաղցածի ենք կերակրել, մերկերի հագցրել, օտարների հյուրընկալել, կարոտյալների կարիքը հոգացել, վշտացածների մխիթարել, հիշենք այն այրիին՝ ասելով.

«Այն այրին ավելի շատ գցեց, քան բոլորս...» (հմմտ. Մարկ. ԺԲ 42):